

فصلنامه دانش انتظامی سمنان ، دوره نهم ، شماره سی و یکم ، بهار ۱۳۹۸

تاریخ دریافت مقاله: ۹۷/۱۲/۱۳

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۸/۰۳/۱۸

صفحات: ۸۵ - ۶۷

سنجش میزان امنیت اجتماعی گردشگران در منطقه ۲ سمنان

مهناز اکبری^۱، محمدرضا زندمقدم^{۲*}

چکیده

یکی از مباحث مرتبط با توسعه صنعت گردشگری، شرایط اجتماعی و امنیتی مقصدگردشگری است. چراکه ناامنی اجتماعی و عمومی بر کاهش عدم توسعه‌ی پایدار صنعت گردشگری تأثیر می‌گذارد، و به دنبال این امر پیامدهای منفی را می‌توان برای عدم رونق صنعت گردشگری و هتل‌داری پایدار در جامعه مشاهده کرد. لذا در همین راستا پژوهش حاضر به منظور ارزیابی و تحلیل امنیت اجتماعی گردشگران در منطقه ۲، کلانشهر تهران انجام گرفته است. که بدین منظور از روش توصیفی-تحلیلی و پیمایش میدانی استفاده شده است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش ساکنان منطقه ۲، کلانشهر تهران و گردشگران می‌باشند که به علت در دسترس نبودن تعداد صحیح گردشگران تعداد ۱۶۰ نفر از گردشگران و با استفاده از روش کوکران تعداد ۱۷۲ نفر از ساکنان به عنوان نمونه انتخاب و پرسشنامه به صورت تصادفی ساده بین آنها توزیع شده است. یافته‌های به دست آمده از آزمون ناپارامتریک Chi-Square در نرم افزار تحلیل آماری SPSS نشان دهنده امنیت اجتماعی نسبتاً بالا در منطقه ۲، کلانشهر تهران از دید گردشگران می‌باشد. همچنین ضریب همبستگی اسپیرمن نشان دهنده رابطه منفی و معنادار در سطح ۱٪ بین میزان تحصیلات و احساس امنیت در بین گردشگران است

واژگان کلیدی: امنیت اجتماعی، گردشگران

ma29.akbari@yahoo.com

^۱ - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان

^۲ - هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنان (نویسنده مسئول)

۱. مقدمه

اساسی‌ترین شرط توسعه اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی جوامع بشری، وجود امنیت، آرامش و ثبات است. مسلماً مناطقی که دچار ناامنی و بی‌ثباتی می‌شوند، استعدادها خود را برای هر نوع رشد و توسعه از دست می‌دهند و مسلماً مسافران تمایلی به بازدید از مناطق ناامن و بحرانی ندارد و در صورت شدت بحران در این گونه مناطق افراد محلی نیز برای حفظ جان خود و خانواده اقدام به مهاجرت می‌کنند (رئیسی، ۱۳۸۹: ۱۷۴). مسأله امنیت و عدم امنیت صرفاً به بودن یا نبودن جنگ، آشوب و بحران در جامعه محدود نمی‌شود، بلکه باید به کلیه موضوعات اجتماعی که می‌تواند از بین بردن حس اعتماد و آرامش فرد مؤثر باشد و در صورت نبودن می‌تواند باعث جلب اعتماد بازدید کننده شود، اطلاق می‌شود که در فرهنگ‌های فارسی، امنیت به معنای «آزادی، آرامش، فقدان ترس و عدم هجوم دیگران آمده است» (محمودی‌جانگی، ۱۳۷۶: ۲۷۳). باری بوزان امنیت اجتماعی را این گونه تعریف می‌کند؛ امنیت اجتماعی به قابلیت حفظ الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، مذهب و هویت و عرف ملی با شرایط قابل قبولی از تحول مربوط است (بوزان، ۱۳۷۸: ۳۴). به گونه‌ای که مازلو (۱۹۴۳) بیان می‌کند که امنیت، دیگر نیازهای اساسی انسان را (مانند عشق و تعلق داشتن، اعتماد به نفس و خودشکوفایی) تحت الشعاع قرار می‌دهد (سینار و کوبوکو، ۲۰۱۲: ۸۳) از سوی دیگر، احساس ناامنی، خشونت و یا بی‌نظمی زیاد در محیط محله می‌تواند به طور مستقیم و غیرمستقیم، احساس پریشانی، ناتوانی و ترس را افزایش دهد (مایر، ۲۰۱۰: ۸۱۱). می‌توان گفت که ناامنی اجتماعی و عمومی بر کاهش عدم توسعه‌ی پایدار صنعت گردشگری تأثیر می‌گذارد، و به دنبال این امر پیامدهای منفی را می‌توان برای عدم رونق صنعت گردشگری و هتل‌داری پایدار در جامعه مشاهده کرد (نانکو و رامیکسون، ۲۰۱۱).

امنیت اجتماعی، عبارت است از آرامش و آسودگی خاطری که هر جامعه، مؤلف است برای اعضای خود ایجاد کند، امنیت اجتماعی را غالباً به انواع شغلی، اقتصادی، سیاسی و قضایی تقسیم کرده‌اند. اثرات اجتماعی منفی گردشگری ممکن است به ایجاد محدودیت‌هایی برای توسعه آن منجر شود. چرا که ممکن است جامعه محلی نتوانند یا نخواهند در برابر تغییرات ناشی از توسعه گردشگری انعطاف بیشتری نشان دهند و با گردشگری و توسعه آن مخالفت کنند. این امر به شدت بر انگیزه گردشگران برای بازدیدهای آینده از حوزه تأثیر خواهد گذارد (Gunn, 1995: 10). از جمله حوزه‌های مهم زندگی افراد که متأثر از وجود احساس امنیت است اوقات فراغت می‌باشد. امروزه اوقات فراغت در بسیاری از جوامع بشری و زندگی شهری و نوین به یک موضوع سطحی و پیش پا افتاده، بلکه به عنوان موضوعی که در آن بسیاری از اتفاقات زندگی بشری رخ خواهد داد، مورد بحث قرار می‌گیرد.

در اکثر کشورهای دنیا سعی می‌شود تا فضایی فراهم شود که طی آن شهروندان به دور از دغدغه‌های کاری روزانه و معمولی خود، در موقعیتی قرار گیرند که بتوانند با آرامش خاطر، در محل کار خود با نیروی مضاعفی حاضر شوند. در کشور ما نیز اوقات فراغت جزء برنامه‌های مهم سیاست‌گذاران قرار گرفته و در این عرصه تلاش می‌شود که امنیت کامل فضاهای فراغتی تأمین گردد. از آن‌جا که وجود امنیت در اماکن عمومی مانند بوستان‌ها و پارک‌ها یکی از شرایط ضروری حضور مردم در این مکان‌هاست، لذا بایستی تلاش شود تا با کاستن از عوامل ناامنی، رضایت خاطر شهروندان را فراهم نمود. لذا پژوهش حاضر به بررسی جوانب امنیتی مراکز گذران اوقات فراغت در منطقه ۲ شهر تهران پرداخته است. از آنجایی که در بررسی‌های انجام شده کار این چینی در این خصوص انجام نشده و به این دلیل مطرح‌شدن این تحقیق می‌تواند زمینه‌ساز استفاده بهینه از مناطق تفریحی، بالا رفتن فرهنگ گذران اوقات فراغت، توزیع مناسب گردشگران و افراد در این مناطق و بالا رفتن ضریب امنیت شهری به همراه افزایش لذت گذران اوقات فراغت در مناطق شهری و منطقه ۲ که مورد بررسی حاضر است شود.

۲. مبانی نظری

۲-۱. امنیت اجتماعی

امنیت در معنای لغوی، ایمن شدن، در امان بودن و آرامش خاطر داشتن را می‌رساند (معین، ۱۳۷۵: ۳۵۴) از طرف دیگر مفهوم امنیت به مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بودن و رضایت و در مورد افراد به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع و به مخاطره نيفتادن این حقوق و آزادی‌هاست (صدیق‌سروستانی، ۱۳۷۵: ۱۱۵). امنیت پیش زمینه یک اجتماع سالم و احساس امنیت بستر ساز توسعه جوامع انسانی است و سعادت یک اجتماع در گرو حفظ و بقاء امنیت و احساس ناشی از آن است. حضور مردم در فضای عمومی شهر مستلزم احساس امنیت از سوی آنان است (کامران، ۱۳۸۹: ۲۵). در واقع مهم‌ترین عامل برای دوام زندگی اجتماعی، امنیت اجتماعی است (قالیباف و همکاران، ۱۳۸۸: ۲۵). امنیت اجتماعی هر جامعه یکی از نیازهای اساسی است. امنیت در مفهوم عینی آن اندازه‌گیری فقدان تهدید علیه ارزش‌هاست؛ در مفهوم ذهنی آن فقدان احساس ترس از اینکه به چنین ارزش‌هایی حمله خواهد شد (مولر، ۲۰۰۰: ۱). در تعریف مفهوم امنیت، پژوهشگران در چارچوب واقع بینانه‌ای امنیت را در واژه‌های سیاسی و انتظامی تعریف کرده‌اند و به طور کلی به معنی حمایت از ارزش‌ها و مقابله با خطرها و دشمن است (Brownlow, 2004: 586). ناامنی مکان‌ها و فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی، هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌نماید (کارمونا، ۲۰۰۳: ۱۱۹). احساس امنیت اجتماعی می‌تواند به معنی فقدان هراس از تهدید شدن یا به مخاطره افتادن ویژگی‌های اساسی و ارزش‌های انسانی و نبود ترس از تهدید حقوق و آزادی‌های مشروع، تلقی شود (بهیان و فیروزآبادی، ۱۳۹۲: ۱۰۷). فضاهای شهری به عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های میان افراد و گروه‌های سنی و اجتماعی، جنسی، محیطی امن، سالم و پایدار و

جذاب را برای همه افراد فراهم کند و به نیاز تمامی اقشار اجتماعی پاسخ مناسب بدهند و پاسخگوی حداقل نیازها باشند (شریعتی، ۱۳۸۴: ۱۰).

۲-۲. امنیت در گردشگری

امنیت به عنوان مهم‌ترین و زیربنایی‌ترین اصل در تدوین استراتژی توسعه گردشگری در جهان به شمار می‌آید. صنعت ظریف و پیچیده گردشگری ارتباط همه جانبه ای در سطوح ملی و منطقه ای داشته و هرگونه بروز ناامنی و به کارگیری خشونت در سطح مختلف زیان‌های جبران ناپذیری به این صنعت وارد می‌سازد. بنابراین هر نوع ناامنی تهدیدی عمده برای گردشگری محسوب می‌شود (ضرابی و همکاران، ۱۳۸۹). هر چه گردشگران در یک کشور از ضریب امنیتی بالاتری برخوردار باشند، بیش‌تر تمایل پیدا می‌کنند که به آن کشور سفر نمایند. امنیت چیزی جز تفاهم و مشارکت عمومی جمعیت ساکن یک واحد سیاسی برای رسیدن به رفاه عمومی نیست. این جمعیت بایستی به سطحی از درجه آگاهی به منظور درک اقلیت‌ها برای ایفای نقش بی‌ضرر برد و تا در آن توانایی دولت و ملت جمعیت حفظ و بهره‌برداری از فرهنگ و ارزش‌هایش افزایش یابد، این همان امنیت ملی است. لذا اگر به این نتیجه برسیم که توسعه صنعت گردشگری می‌تواند درآمدزا باشد و از طریق افزایش درآمد می‌تواند مفاسد اجتماعی را در جامعه کاهش داده و منجر به توزیع عادلانه ثروت و درآمد نابجا نگفته‌ایم (فدایی، ۱۳۸۸). ارتباط و هم‌آرایی میان امنیت و صنعت گردشگری نیز از جمله پیوستارهای دوقطبی موردنظر است. تأثیر امنیت بر مفهوم گردشگری روشن و آشکار است، زیرا بر کمتر کسی پوشیده است که امنیت چگونه مدخلیت خود را در مختصات صنعت گردشگری اعمال می‌کند (خسروی، ۱۳۸۸).

۳. پیشینه پژوهش

کیم (۲۰۰۸)، در مطالعه‌ای مفهوم امنیت اجتماعی را بررسی و سپس ارتباط پدیده مهاجرت را با پایداری منطقه‌ای با استفاده از مفهوم امنیت اجتماعی در آسیای مرکزی و روسیه بیان می‌کند. نتایج تحقیق کیم بیانگر این است که افزایش پدیده مهاجرت به مناطق مذکور موجب شده است که بازار کار ساکنان اصلی دچار مشکل شود و در نتیجه، پایداری داخلی در خطر افتاده و احساس امنیت اجتماعی مردم کاهش یافته است. الکسیو (۲۰۱۱)، نیز در مقاله‌ای مشابه رویکرد کیم، مفهوم امنیت اجتماعی و مهاجرت را در روسیه بررسی کرده است. نتایج حاصل از تحقیق وی مؤید اظهارات کیم است. اریس انور و همکاران (۲۰۱۲)، در مقاله‌ای به بررسی نحوه‌ی اثرگذاری برنامه‌ی شهر ایمن به عنوان مبنای پایه‌ای در صنعت توریسم مطالعه‌ی موردی شهر پوتراجیا، پرداختند. محققین بر این باورند که بعد امنیت یکی از مسائل برجسته در بین توریست‌های در حوزه‌ی توریسم شهری است (خوش فر و همکاران، ۱۳۹۲: ۸).

صیدایی و عیوضلو (۱۳۸۹)، به بررسی گردشگری پایدار پرداخته شده و موقعیت و رشد پایدار گردشگری در گرو عملکرد مناسب و هماهنگ عناصر و فاکتورهای متعددی است که با هم ارتباط تنگاتنگی دارند. یکی از مهم‌ترین این فاکتورها امنیت گردشگران و مقصدهای گردشگری است. هزارجریبی (۱۳۹۰)، در مقاله‌ای با عنوان «احساس امنیت از منظر توسعه‌ی گردشگری» به بررسی توسعه‌ی گردشگری می‌پردازد که هدف شناخت میزان احساس امنیت و تعاملات مردم با گردشگران بوده است و نتایج حاکی از آن است که بین احساس امنیت و گردشگری رابطه‌ی مثبت و مستقیمی وجود دارد؛ به عبارتی هرچه مقدار احساس امنیت گردشگران افزایش یابد. خوش فر و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی به بررسی میزان احساس امنیت فردی و اجتماعی از دیدگاه گردشگران مطالعه موردی: گردشگران منطقه‌ی گردشگری ناهارخوران و النگدره شهر گرگان با انتخاب ۳۸۴ نفر به عنوان حجم نمونه آماری با روش نمونه‌گیری هدفمند (نمونه در دسترس) به طور تصادفی انتخاب شده‌اند. نتایج تحقیق نشان

داد که وجود احساس امنیت اجتماعی در گردشگاه‌های مورد مطالعه، دارای کارکردهای مثبت برای گردشگران و توسعه‌ی گردشگری است. تحلیل داده‌ها نیز نشان داد که بین عواملی مانند جنسیت، سن، سطح تحصیلات و تعلق بومی با ارزیابی گردشگران نسبت به احساس امنیت فردی و اجتماعی رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد.

جهانگیری و مساوات (۱۳۹۲)، در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۴۰ سال شهر شیراز، با روش پیمایشی پرداخته‌اند. نتایج تحقیق گویای این بود که عواملی چون: وضعیت تأهل، رضایت از وضعیت ظاهری، حمایت خانواده، چگونگی برخورد دیگران، تعهد مذهبی و... از عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در میان زنان هستند که در این میان حمایت خانواده بیشترین تأثیر را دارد. زیاری و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی به تحلیل امنیت فضاهای عمومی شهر با تأکید بر پارک‌های مناطق چهارگانه شهرداری قم با توصیفی-تحلیلی پرداخته‌اند و نتایج تحقیق حاکی از آن بود که میزان احساس امنیت در فضاهای عمومی شهری (پارک‌ها) در منطقه دو شهر قم، کمترین میزان بوده در حالی که در منطقه چهار، بیشترین میزان را دارد.

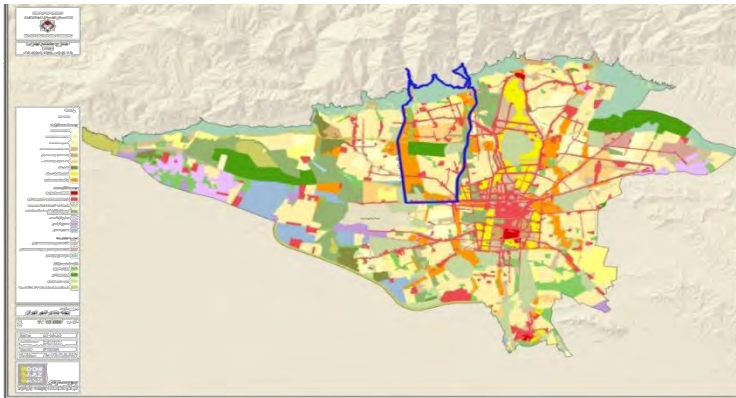
یوسفی (۱۳۹۳)، در مقاله‌ای به سنجش امنیت در محلات شهری (مطالعه موردی: محلات مرداوید و مفت‌آباد شهر اصفهان) پرداخته است. روش تحقیق در این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش نیز مبتنی بر روش توصیفی-تحلیلی می‌باشد و نتایج تحقیق نشان داد که، محله مرداوید از لحاظ شاخص‌های امنیت از سطح بالاتری نسبت به محله مفت‌آباد برخوردار می‌باشد. کیانپور و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهشی با عنوان «امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان» با روش مصاحبه نیمه ساختارمند پرداخته و نتایج پژوهش حاکی از آن بود که اصلی‌ترین مقوله‌های مورد مطالعه رو می‌توان در ابعاد اقتصادی و مالی، قانونی و اداری، غذایی و بهداشتی، جاده‌ای و حمل و نقلی و امنیت روانی طبقه‌بندی کرد.

۴. روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت از نوع توصیفی-تحلیلی و به لحاظ اجرا از نوع پیمایشی و به لحاظ روش جمع آوری داده‌ها از نوع میدانی می‌باشد. در آغاز، مطالعات سازمان‌یافته‌ای به منظور تهیه ادبیات و مبانی تئوریک به صورت کتابخانه‌ای انجام گرفته است و در مرحله مطالعه میدانی با استفاده از ابزارهای مورد نیاز تحقیق (پرسشنامه محقق‌ساخته) به جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز پرداخته شده است. جامعه مورد مطالعه در این پژوهش ساکنان منطقه ۲ شهرداری کلانشهر تهران و گردشگران می‌باشند که به علت در دسترس نبودن تعداد صحیح گردشگران تعداد ۱۶۰ نفر از گردشگران و با استفاده از روش کوکران تعداد ۱۷۲ نفر از ساکنان به عنوان نمونه انتخاب و پرسشنامه به صورت تصادفی ساده بین آنها توزیع شده است.

۵. معرفی محدوده مورد مطالعه

تحقیق حاضر در محدوده مکانی منطقه ۲ شهرداری کلانشهر تهران انجام گرفته است. این منطقه جزء مناطق توسعه یافته در محدوده میانی و شمالی شهر تهران است که با مساحت تقریبی ۶۴ کیلومتر مربع وسعت تقریبی ۶۰ هزار نفر، دارای ۹ ناحیه شهری بوده و به محله منیری و ۳۰ محله شورایاری تقسیم شده است. از شمال به ارتفاعات البرز، از غرب به بزرگراه آیت الله اشرفی اصفهانی و منطقه ۵، از جنوب به خیابان آزادی و مناطق ۹، ۱۰ و از شرق به بزرگراه چمران و مناطق ۳، ۱، و ۶ محدود شده است (سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تهران، ۱۳۹۱).

نقشه ۱: موقعیت منطقه ۲ در تهران (منبع: نگارندگان، ۱۳۹۴)

۶. یافته‌های تحقیق

جهت بررسی میزان احساس امنیت در بین گردشگران از نه مؤلفه مربوط به احساس امنیت و از آزمون ناپارامتریک Chi-Square در نرم‌افزار تحلیل آماری SPSS استفاده شده است. اطلاعات مندرج در جدول شماره ۱- نشان دهنده میزان احساس امنیت در بین گردشگران منطقه ۲ شهر تهران می‌باشد. همان‌طور که مشاهده می‌شود در رابطه با مؤلفه‌های امنیت بانوان و کودکان در اماکن عمومی شهر، امنیت بانوان و کودکان در اماکن تفریحی شهر، عدم وجود تکدی‌گری در اماکن تفریحی و توریستی، امنیت بانوان و کودکان در شب و امنیت به دلیل حضور پلیس در اماکن عمومی و تفریحی ضریب معناداری در سطح ۱٪ حاصل شده است. در واقع در رابطه با مؤلفه‌های مذکور گردشگران احساس امنیت زیادی را داشته است.

جدول ۱: بررسی میزان احساس امنیت در بین گردشگران منطقه ۲ شهر تهران

با استفاده از آزمون ناپارامتریک Chi-Square

ردیف	مؤلفه	ضریب معناداری sig	ضریب Chi-Square	درجه آزادی
۱	امنیت بانوان و کودکان در اماکن عمومی شهر	**۰/۰۰۲	۱۷/۳۷	۴
۲	امنیت بانوان و کودکان در اماکن تفریحی شهر	**۰/۰۰۱	۱۸/۳۰	۴
۳	عدم وجود تکدی گری در اماکن تفریحی و توریستی	**۰/۰۰۰	۲۵/۶۲	۴
۴	امنیت به دلیل عدم وجود سارقین خیابانی	NS۰/۳۹۰	۴/۱۱	۴
۵	عدم وجود اغتشاشات قومی و قبیله ای	NS۰/۰۲۱	۱۱/۵۵	۴
۶	امنیت به دلیل عدم وجود مزاحمان خیابانی	NS۰/۰۱۷	۱۲/۰۲	۴
۷	امنیت بانوان و کودکان در شب	**۰/۰۰۰	۳۳/۶۵	۴
۸	اطمینان در استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی	NS۰/۹۱۳	۰/۹۷۷	۴

مآخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۴ ** معناداری ۱٪ NS عدم معناداری

در رابطه با سایر مؤلفه‌ها نظیر امنیت به دلیل عدم وجود سارقین خیابانی، عدم وجود اغتشاشات قومی و قبیله‌ای، امنیت به دلیل عدم وجود مزاحمان خیابانی و اطمینان در استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی معناداری زیادی حاصل نشده است در واقع در رابطه با مؤلفه‌های اخیر گردشگران احساس امنیت کمتری داشته‌اند. در ادامه از ضریب همبستگی اسپیرمن جهت بررسی رابطه بین وضعیت اقتصادی- اجتماعی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها استفاده شده است. نتایج به دست آمده و مندرج در جدول شماره ۲- نشان دهنده ارتباط معنادار بین وضعیت تحصیلی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها می‌باشد به گونه‌ای که ضریب معناداری در سطح ۱٪ حاصل شده است. ضریب همبستگی اسپیرمن نشان دهنده رابطه منفی بین مؤلفه میزان تحصیلات و احساس امنیت در گردشگران می‌باشد (ضریب همبستگی $-۰/۲۸۰$) در واقع با افزایش میزان تحصیلات میزان احساس امنیت نیز کاهش می‌یابد.

جدول ۲: بررسی رابطه بین وضعیت اجتماعی و شخصی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها با استفاده از ضریب همبستگی اسپیرمن

ردیف	مؤلفه‌ها	تعداد نمونه	ضریب اسپیرمن	ضریب معناداری sig
۱	سن	۸۶	۰/۱۹۹	NS۰/۵۳۶
۲	جنس	۸۶	-۰/۰۶۸	NS۰/۰۶۷
۳	تحصیلات	۸۶	-۰/۲۸۰	**۰/۰۰۱
۴	وضعیت تأهل	۸۶	-۰/۰۵۶	NS۰/۶۱۱

مآخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۴ ** معناداری ۱٪ NS عدم معناداری

در رابطه با سایر مؤلفه‌ها ارتباط معنادار حاصل نشده است. در واقع هیچ گونه ارتباطی بین سن، جنس و وضعیت تأهل و احساس امنیت وجود ندارد. جدول شماره ۳- نشان دهنده فراوانی‌های موجود در زمینه مؤلفه‌های مربوط به امنیت می‌باشد که دید گردشگران و ساکنان حاصل شده است. همان طور که مشاهده می‌شود در رابطه با بیشتر مؤلفه‌های مربوط وجود امنیت اجتماعی در منطقه ۲ شهر تهران، بیشتر پاسخ‌ها در گروه وجود امنیت اجتماعی خیلی زیاد، زیاد و متوسط می‌باشد و کمترین پاسخ‌ها مربوط به امنیت در سطح کم و خیلی کم می‌باشد (جدول ۳).

جدول ۳: مجموع فراوانی پاسخ به مؤلفه‌های احساس امنیت در بین گردشگران و ساکنان منطقه ۲ شهر تهران

ردیف	مؤلفه‌ها	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
۱	امنیت بانوان و کودکان در اماکن عمومی شهر	۴۴	۴۹	۴۱	۲۲	۱۰
۲	امنیت بانوان و کودکان در اماکن تفریحی شهر	۲۸	۶۰	۴۳	۲۷	۸
۳	عدم وجود تکلی گری در اماکن تفریحی و توریستی	۳۳	۶۰	۳۷	۲۶	۱۰
۴	امنیت به دلیل عدم وجود سارقین خیابانی	۲۹	۴۴	۴۰	۳۷	۱۶
۵	عدم وجود اغتشاشات قومی و قبیله ای	۲۶	۵۱	۴۳	۳۴	۱۲
۶	امنیت به دلیل عدم وجود مزاحمان خیابانی	۲۳	۶۰	۴۵	۲۰	۱۸
۷	امنیت بانوان و کودکان در شب	۴۴	۴۴	۴۴	۲۱	۱۳
۸	اطمینان در استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی	۳۹	۴۸	۳۹	۲۵	۱۵
۹	امنیت به دلیل حضور پلیس در اماکن عمومی و تفریحی	۳۷	۴۷	۳۵	۳۳	۱۴

مآخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۴

در ادامه به مقایسه میزان احساس امنیت در بین گردشگران و ساکنان منطقه ۲ شهر تهران با استفاده از آزمون Mann-Whitney پرداخته شده است. اطلاعات مندرج در جدول شماره ۴- نشان دهنده تفاوت معنادار در رابطه با برخی مؤلفه‌ها نظیر عدم وجود اغتشاشات قومی و قبیله‌ای، امنیت به دلیل عدم وجود مزاحمان خیابانی و امنیت بانوان و کودکان در شب می‌باشد به گونه‌ای که تفاوت معنادار در سطح ۱٪ حاصل شده است. میانگین‌های به دست آمده نشان دهنده وجود امنیت بیشتر از دید ساکنان منطقه ۲ شهر تهران می‌باشد. در واقع از دیدگاه ساکنان منطقه ۲ شهر تهران امنیت بیشتری وجود دارد نسبت به دیدگاه گردشگران. در رابطه با سایر مؤلفه‌ها تفاوت معنادار وجود ندارد. در واقع در رابطه با مؤلفه‌های مذکور اختلاف معناداری بین دیدگاه گردشگران و ساکنان منطقه ۲ شهر تهران وجود ندارد. نکته جالب توجه در اینجا وجود امنیت بالا از دید ساکنان منطقه ۲ شهر تهران می‌باشد به گونه‌ای که برای تمام مؤلفه‌های امنیت، میانگین به دست آمده بالاتر از عدد ۳ (عدد استاندارد) می‌باشد.

جدول ۴: آزمون Mann-Whitney جهت مقایسه میزان احساس امنیت در بین گردشگران و ساکنان منطقه ۲ شهر تهران

متغیر	گروه‌ها	میانگین رتبه ای	ضریب مان ویتنی	ضریب معناداری sig
امنیت بانوان و کودکان در اماکن عمومی شهر	گردشگران	۳/۵۳	۳/۴۱	NS۰/۹۴۰
	ساکنان	۳/۶۱		
امنیت بانوان و کودکان در اماکن تفریحی شهر	گردشگران	۳/۲۵	۲/۷۵	NS۰/۰۲۱
	ساکنان	۳/۶۳		
عدم وجود تکدی گری در اماکن تفریحی و توریستی	گردشگران	۳/۵۸	۳/۰۸	NS۰/۲۲۷
	ساکنان	۳/۳۷		
امنیت به دلیل عدم وجود سارقین خیابانی	گردشگران	۳/۰۵	۲/۹۸	NS۰/۱۳۴
	ساکنان	۳/۳۵		
عدم وجود اغتشاشات قومی و قبیله ای	گردشگران	۲/۹۱	۲/۲۳	**۰/۰۰۰

		۳/۶۵	ساکنان	
**۰/۰۰۰	۲/۳۴	۲/۹۶	گردشگران	امنیت به دلیل عدم وجود مزاحمان خیابانی
		۳/۶۶	ساکنان	
**۰/۰۰۲	۲/۵۱	۳/۷۵	گردشگران	امنیت بانوان و کودکان در شب
		۳/۲۲	ساکنان	
NS۰/۸۱۶	۳/۳۷	۳/۱۲	گردشگران	اطمینان در استفاده از وسایل حمل و نقل عمومی
		۳/۱۰	ساکنان	
NS۰/۱۲۳	۲/۹۷	۳/۶۹	گردشگران	امنیت به دلیل حضور پلیس در اماکن عمومی و تفریحی
		۳/۴۷	ساکنان	

مآخذ: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۴ *** معناداری ٪۱ NS عدم معناداری

از تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش می‌توان به این نتیجه دست یافت که از دیدگاه گردشگران مقوله امنیت اجتماعی تا حدودی در منطقه ۲ شهر تهران بالاست به گونه‌ای که برای بیشتر مؤلفه‌های مربوط به امنیت متوسط بالاتر از میانگین مطلوب حاصل شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 رتال جامع علوم انسانی

۶- نتیجه گیری

امنیت اجتماعی، عبارت است از آرامش و آسودگی خاطری که هر جامعه، موظف است برای اعضای خود ایجاد کند، امنیت اجتماعی را غالباً به انواع شغلی، اقتصادی، سیاسی و قضایی تقسیم کرده‌اند. فضاهای شهری به عنوان بستر زندگی و فعالیت شهروندان باید بتوانند با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های میان افراد و گروه‌های سنی و اجتماعی، جنسی، محیطی امن، سالم و پایدار و جذاب را برای همه افراد فراهم کند و به نیاز تمامی اقشار اجتماعی پاسخ مناسب بدهند و پاسخگوی حداقل نیازها باشند. از عوامل مهم در توسعه گردشگری در یک کشور، نظم و امنیت در آن کشور است؛ به عبارت دیگر صنعت گردشگری و امنیت

با یکدیگر ارتباط تنگاتنگی داشته به طوری که ناامنی و نبود امنیت، عمل بازدارنده در گسترش صنعت گردشگری می‌باشد. در برنامه ریزی اوقات فراغت باید نقش تمام عوامل و نیروهای مؤثر در شهر مورد توجه قرار گیرد و نحوه حضور و دخالت آن‌ها در تحولات حال و آینده شهر مد نظر قرار گیرد. شهر سکونت‌گاهی است که به تمام شهروندان تعلق دارد. از آنجایی که هدف تمام برنامه‌ریزی‌ها و طراحی‌ها، تأمین آسایش و رضایت شهروندان است، طبیعی است که آن‌ها در شکل‌گیری توسعه نظارت و چگونگی بهره‌گیری از امکانات شهر دخالت فعال و موثر داشته باشد. به طور مثال یکی از گروه‌های سنی که بیش‌ترین میزان ارتکاب جرم را دارد و باعث افزایش ناامنی در جامعه می‌شود، گروه سنی جوان است. در این میان، آمارها حاکی از آن است که مردان نیز بیش‌تر از زنان مرتکب جرم می‌شوند همچنین میزان ارتکاب جرم در اقشار پایین جامعه به لحاظ تحصیلاتی و درآمدی بالاتر از سایر اقشار است. در نتیجه شاید بتوان گفت که در یک برنامه‌ریزی اوقات فراغت که به منظور کاهش ناامنی در جامعه صورت می‌گیرد، یکی از اصول اولیه آن باید برنامه‌ریزی در جهت پاسخگویی به نیازهای فراغتی افراد و گروه‌های نامبرده باشد.

در پژوهش مذکور جهت بررسی میزان احساس امنیت در بین گردشگران از نه مؤلفه مربوط به احساس امنیت و از آزمون ناپارامتریک Chi-Square در نرم‌افزار تحلیل آماری SPSS استفاده شده است که یافته‌های به دست آمده نشان دهنده امنیت نسبتاً زیاد از دید گردشگران می‌باشد به گونه‌ای که ضریب معناداری در سطح ۱٪ حاصل شده است. در ادامه از ضریب همبستگی اسپیرمن جهت بررسی رابطه بین وضعیت اقتصادی- اجتماعی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان دهنده ارتباط منفی و معنادار بین وضعیت تحصیلی گردشگران و میزان احساس امنیت در آنها می‌باشد در واقع با افزایش میزان تحصیلات، میزان احساس امنیت در بین گردشگران کاهش می‌یابد. همچنین نتایج پژوهش انجام شده نیز حاکی از آن است که منطقه ۲ شهر تهران به واسطه در بر داشتن زون‌های اصلی تفریحی- تفریحی شهر تهران درکه، فرحزاد، پارک پردیسان، پارک و تفریحگاه نهج البلاغه، پارک گفتگو و ... و مراکز خرید و رستوران‌های بسیار و نیز مراکز خرید گیشا، میلاد نور، ستارخان، صادقیه و... دارای قدرت کشش بالایی

در جذب گردشگران و شهروندان از سایر مناطق تهران و حتی سایر استان‌ها و شهرهای کشور است. این مسأله اهمیت و ضرورت توجه و رسیدگی بیش‌تر و برنامه‌ریزی صحیح و هدفمند را در زمینه صنعت اوقات فراغت در این منطقه یادآوری می‌نماید.

پیشنهادها:

- توسعه پلیس‌های گردشگری در اماکن تاریخی و توریستی
- تقویت فرهنگ بومی از طریق مدارس و دانشگاه‌ها و ... جهت همکاری با گردشگران داخلی و خارجی
- گسترش فرهنگ گردشگری از طریق توسعه مراکز علمی گردشگری
- توسعه تبلیغات از طریق رسانه سنتی و رسانه‌های الکترونیکی جدید مثل ماهواره و اینترنت
- برگزاری دوره‌های آموزشی رایگان در زمینه گردشگری برای عموم شهروندان و بازاریان
- توسعه خدمات پذیرایی و اقامتی
- اجرای طرح ویژه ترافیکی برای گردشگران در پیرامون آثار تاریخی
- توسعه ناوگان حمل و نقلی برای گردشگران
- تربیت راهنما تورست‌های متخصص در شهر
- استفاده از تجربیات دیگر کشورها در امر گردشگری

منابع

۱. بوزان، باری (۱۳۷۸)، مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران، انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۲. بهیان، شاپور و فیروزآبادی، آمنه (۱۳۹۲)، بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهرها (مطالعه‌ی موردی: کرمان)، فصلنامه مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال ۳، شماره‌ی ۶، صص ۱۰۳-۱۲۲.
۳. جعفری، رضا، خلیلی، یاسر، میرزائی قلعه، فرزاد (۱۳۹۱)، پهنه‌بندی توان اکولوژیکی اکوتوریسم شهرستان آستارا با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی، چهارمین همایش علمی سراسری دانشجویی جغرافیا، اردیبهشت، تهران.
۴. جهانگیری، جهانگیر و مساوات، ابراهیم (۱۳۹۲)، بررسی عوامل مؤثر بر امنیت اجتماعی زنان مورد مطالعه: زنان ۱۵-۴۰ سال شهر شیراز، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال دوم، شماره پایانی ۶، شماره دوم، پاییز و زمستان، صص ۴۱-۵۵.
۵. حاجی اسماعیلی، لیلا و کیانپور، مسعود (۱۳۹۳)، امنیت گردشگری و مشکلات آن از دیدگاه مدیران دفاتر خدمات جهانگردی در استان اصفهان، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال سوم، شماره پایانی ۸، شماره دوم، پاییز و زمستان، صص ۴۵-۶۰.
۶. خوش‌فر، غلامرضا؛ اسفندیان، آریتا و رحمانی، مریم (۱۳۹۲)، بررسی احساس امنیت فردی و اجتماعی از دیدگاه گردشگران و عوامل مؤثر بر آن مطالعه‌ی موردی: گردشگران منطقه‌ی گردشگری ناهارخوران و النگده‌ی شهر گرگان، مجله‌ی برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری، سال دوم، شماره‌ی ۶، پاییز، صص ۲۰۲-۱۸۱.
۷. خوش‌فر، غلامرضا؛ محمدی، راضیه و محمدی، آرزو (۱۳۹۲)، بررسی نقش امنیت اجتماعی در توسعه‌ی گردشگری: مورد مطالعه، تفرجگاه‌های استان خراسان جنوبی، مهرماه، فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی خراسان جنوبی، شماره‌ی پنجم، دوره پنجم، تابستان، صص ۶۵-۸۶.

۸. رئیسی، رضا، طوبی زمانی، منیر سادات صمدیان (۱۳۸۹)، بررسی چالش‌های امنیتی و عوامل اجتماعی صنعت توریسم و گردشگران سواحل دریای خزر، همایش ملی بررسی فرصت‌ها و چالش‌های امنیتی اجتماعی در سواحل دریای خزر، فرماندهی انتظامی استان مازندران، ساری.
۹. زیاری، کرمت اله؛ مهدی، علی و مهدیان بهنمیری، معصومه (۱۳۹۲)، تحلیلی بر امنیت فضاهای عمومی شهر مورد: پارک‌های مناطق چهارگانه شهرداری قم، مجله آمایش جغرافیایی فضا، سال سوم، شماره مسلسل هفتم، بهار، صص ۲۶-۵۰.
۱۰. سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان تهران، ۱۳۹۱.
۱۱. شریعتی، سعید (۱۳۸۴)، بررسی احساس امنیت عمومی در استان خراسان، پژوهشکده اقبال، جهاد دانشگاهی مشهد.
۱۲. صدیق سوستانی، رحمت اله (۱۳۷۵)، همایش و توسعه امنیت عمومی، تهران، معاونت امنیتی وزارت کشور. تهران.
۱۳. صیدیایی، اسکندر و عیوضلو، محمود (۱۳۸۹)، نقش امنیت در توسعه گردشگری، فصلنامه‌ی تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی، سال ۴، شماره‌ی ۸، صص ۳۷-۱۶.
۱۴. ضرابی، اصغر و زنگنه، مهدی (۱۳۸۹)، جایگاه امنیت اجتماعی در توسعه پایدار گردشگری با تأکید در ایران، مجموعه مقالات همایش منطقه‌ای صنعت توریسم.
۱۵. قالیباف، محمدباقر، یاری، اسلام و رمضان‌زاده، مهدی (۱۳۸۸)، تأثیر ابعاد سرمایه اجتماعی بر امنیت مرزی، فصلنامه ژئوپولیتیک، سال چهارم، شماره دوم.
۱۶. کامران، حسن، شعاع آبادی، علی (۱۳۸۹)، بررسی امنیت شهری در شهرهای مرزی مطالعه موردی شهر تایباد، فصلنامه انجمن جغرافیای ایران، سال هشتم، شماره ۲۵.
۱۷. معین، محمطف فرهنگ فارسی، جلد اول، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۵.
۱۸. هزار جریبی، جعفر (۱۳۹۰)، احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری، مجله علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۰، شماره‌ی ۲، صص ۹۹-۷۷.
۱۹. یوسفی، نیلوفر (۱۳۹۳)، سنجش امنیت در محلات شهری (مطالعه موردی: محلات مرداوینج و مفت آباد شهر اصفهان)، فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، سال سوم، شماره یازدهم، پاییز.
20. Alexseev, Mikhail. (2011), "Societal Security, the Security Dilemma, and Extreme Anti-Migrant Hostility in Russia", *Journal of Peace Research*, 48(4), p.p. 509-523.
21. Brownlow, Alec.)2004(, *A Geography of Mens Fear*, Departement of Geography and Urban Studies, Temple University, Philadelphia A review, www.elsevier.com.
22. Carmona, Matthew.; Heath, Tim.; Oc, Taner.; Tiesdell, Steve. (2003), *Public Places, Urban Spaces*, Oxford, Architectural Press.
23. Cinar, Eylem Akman. Cubukcu. Ebru. (2012), *The Influence of Micro Scale Environmental Characteristics on Crime and Fear*, *Social and Behavioral Sciences*, procedia.
24. Gunn. C. A. (1995), *"Tourism Planning: Basics. Concepts. Cases Washington D.C"*.

25. Kim, Seongjin. (2008), "Concept of Societal Security and Migration Issues in Central Asia and Russia", CAMMIC Working Papers, No.2, p.p. 1-20.
26. Mair. Christina. (2010), Neighborhood stressors and social support as predictors of depressive symptoms in the Chicago Community Adult Health Study.
27. Moller, Bjorn. (2000), «B»,National, Societal and Human security: Discussion-Case study of the Israel- Palestine Conflict in <http://sociology82.blogfa.com>.

Measuring the level of social security of tourists in Semnan region 2

Mahnaz Akbari^۱, Mohammad Reza Zandmoghaddam^{*}

Received: 2019/03/04

Accepted: 2019/06/08

Abstract

One of the topics related to the development of the tourism industry is the social and security conditions of the destination destination. Because social and public insecurity affects the reduction of non-sustainable development, the impact of tourism degradation, and after that, negative outcomes can be observed for the lack of prosperity of the tourism industry and sustainable hotel accommodation in the community. In this regard, the present study was conducted to evaluate and analyze the social security of tourists in the 2nd district of Tehran metropolis. For this purpose, the descriptive-analytical method and field scanning method have been used. The population of this study is residents of district 2, Tehran metropolitan area and tourists. Because of the inaccessibility of the correct number of tourists, 160 tourists were selected and 172 residents were selected as the sample using Cochran method and the questionnaire was randomly selected Distributed between them. The results of non-parametric Chi-Square test in SPSS statistical analysis software show relatively high social security in the 2nd district of Tehran metropolis from the viewpoint of tourists. Also, Spearman correlation coefficient shows a negative and significant relation between level of education and security among tourists at 1% level

Key words: Social security, tourists.

^۱ Ph.D. student of geography and urban planning at Semnan Islamic Azad University

^{*}- Dept. of Semnan Islamic Azad University (Corresponding Author)